

**ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ З
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ
«МАГІСТР»**

(другий освітній рівень)

1. Прочитайте текст та дайте відповіді на запитання:

Микола Лисенко

Микола Віталійович Лисенко – видатний український композитор. Музичний талант М.В.Лисенка був виявлений ще у ранньому дитинстві. Він написав більше тисячі творів. Сто (100) найкращих пісень і хорів композитор створив на слова геніального поета Тараса Шевченка.

Дайте відповіді на запитання:

1. Хто такий Микола Лисенко?
2. Коли у нього був виявлений музичний талант?
3. На слова якого поета він створив 100 найкращих творів?

2. Прочитайте текст та дайте відповіді на запитання:

Станіслав Людкевич

Станіслав Пилипович Людкевич – видатний український композитор. Він народився в учительській сім'ї. Батько його дуже любив музику, мати добре знала музичне мистецтво. Першою вчителькою з музики малого Станіслава була мати. Вона передала синові любов до народної пісні.

Дайте відповіді на запитання:

1. Хто такий Людкевич?
2. У якій сім'ї він народився?
3. Хто був першою вчителькою з музики малого Станіслава?
4. Що вона передала синові?

3. Прочитайте текст та дайте відповіді на запитання:

Микола Дмитрович Леонтович

Микола Дмитрович Леонтович – видатний український композитор. Дитинство майбутнього композитора пройшло серед чудової природи. У сім'ї завжди лунала музика. Батько грав на кількох інструментах, мати чудово співала. Музичні здібності хлопчика проявилися дуже рано. Композитор у своїх творах розкрив співучу душу свого народу.

Дайте відповіді на запитання:

1. Де пройшло дитинство Миколи?
2. Коли у нього проявилися музичні здібності?
3. Що завжди звучало у сім'ї?
4. Хто чудово співав?
5. Що розкрив Леонтович у своїх творах?

4. Прочитайте текст та дайте відповіді на запитання:

Левко Миколайович Ревуцький

Левко Миколайович Ревуцький – видатний український композитор. Він народився у 1889 (тисяча вісімсот вісімдесят дев'ятому) році. З дитинства Левко любив природу і народну пісню. З п'яти років майбутній композитор почав навчатися грі на фортепіано.

Левко Миколайович Ревуцький навчався в Київській консерваторії та в Київському університеті. В консерваторії він навчався на фортепіанному та композиторському факультетах, а в університеті він вивчав право.

Ревуцький написав багато творів для фортепіано, симфонії, вокальні твори. Він зробив багато обробок народних пісень, які стали шедеврами.

Дайте відповіді на питання:

1. Коли народився Левко Миколайович Ревуцький?
2. Що він любив з дитинства?
3. Де навчався Левко Миколайович Ревуцький?
4. На яких факультетах він навчався в консерваторії?
5. Хто написав багато творів для фортепіано, симфонії, вокальні твори?

5. Прочитайте текст та дайте відповіді на запитання:

Максим Березовський

Максим Березовський народився у Глухові. Він навчався у Києво-Могилянській академії, де почав писати власні твори.

Він дуже красиво співав.

В 1759-60 (тисяча сімсот п'ятдесят дев'ятому – шістдесятому) роках Березовський виступав як співак-соліст в Італійській опері. Потім тривалий час він навчався в Італії, у Болонській філармонічній академії. Березовський брав уроки у відомого композитора та історика музики Мартіні. Згодом він став членом Болонського філармонічного товариства.

Березовський був прекрасним композитором. Він писав духовні концерти. Березовський поєднав музику Західної Європи з українським хоровим мистецтвом.

Дайте відповіді на питання:

1. Де народився Максим Березовський?
2. Де він навчався?
3. Як він співав?
4. Коли він виступав як співак-соліст в Італійській оперній трупі?
5. У якого відомого композитора та історика музики Березовський брав уроки?
6. Членом якого товариства він став згодом?
7. Які концерти він писав?

6. Прочитайте текст та дайте відповіді на запитання:

Борис Миколайович Лятошинський

Борис Миколайович Лятошинський народився 4 (четвертого) січня 1895 (тисяча вісімсот дев'яносто п'ятого) року в місті Житомир. Його батько був вчителем історії. Мати добре грала на фортепіано та співала.

Вчився юний Лятошинський у житомирській гімназії, яку закінчив у 1913 (тисяча дев'ятсот тринадцятому) році.

Він вчився грати на скрипці і фортепіано. В 14 (чотирнадцять) років майбутній композитор написав кілька музичних творів, серед яких - мазурка і вальс для фортепіано, фортепіанний квартет.

У 1913 (тисяча дев'ятсот тринадцятому) році Б. Лятошинський переїхав до Києва, де почав навчатися на юридичному факультеті Київського університету. Одночасно він готувався до вступу в консерваторію, брав приватні уроки у Р. Глієра.

Дайте відповіді на питання:

1. Коли народився Борис Миколайович Лятошинський?
2. Ким був його батько?
3. На чому добре грала його мати?
4. У якій гімназії вчився юний Лятошинський?
5. На чому вчився грати Лятошинський?
6. У скільки років він написав кілька музичних творів?
7. У якому році Б. Лятошинський переїхав до Києва?
8. На якому факультеті Київського університету він почав навчатися?
9. У кого він брав приватні уроки?

7. Прочитайте текст та дайте відповіді на запитання:

Віктор Степанович Косенко

Віктор Степанович Косенко народився у Петербурзі. Його дитинство пройшло у Варшаві. Він був вундеркіндом: у шість років грав на слух Патетичну сонату Бетховена. Тоді він ще не знав нот. Унікальні здібності хлопчика розвивали професори Варшавської консерваторії. Музичну освіту Косенко продовжив у Петербурзькій консерваторії.

Віктор Степанович Косенко є автором творів для оркестру, для фортепіано, для камерних ансамблів, для хору. Особливими є його твори для дітей (24 дитячі п'єси для фортепіано) – картинки дитячого світу. Тут є і дитячі ігри, пісні, танці. Назви п'єсам автор давав разом із дітьми.

Дайте відповіді на питання:

1. Де народився Віктор Степанович Косенко?
2. Де пройшло дитинство композитора?
3. Яку сонату він грав у шість років, не знаючи нот?
4. Професори якої консерваторії розвивали унікальні здібності хлопчика?
5. Де продовжив музичну освіту Віктор Степанович Косенко?
6. Які твори написав Віктор Степанович Косенко?

8. Прочитайте текст та дайте відповіді на запитання:

Опера

Опера — це жанр мистецтва. В опері поєднуються такі види мистецтва: драма, музика, спів, балет, а також інші види мистецтва.

Опера з'явилася в Італії. Першим великим оперним твором вважають оперу Джакомо Пері «Дафна». Перший оперний театр було відкрито у Венеції. Спочатку опера була призначена для розваг.

Існують такі форми оперної музики: велика опера (*opera seria, tragédie lyrique, grand-opéra*); напівкомічна (*semiseria*); комічна (*opera-buffa, opéra-comique, Spieloper*); романтична.

Оперна дія поділяється на акти, картини, сцени, номери. Частинами оперного твору є речитативи, аріозо, арії, дуети, тріо, квартети, ансамблі. До складу оперного колективу входять солісти, оркестр, хор. Основними оперними жіночими голосами є сопрано, меццо-сопрано, контральто, а основними чоловічими – контратенор, тенор, баритон, бас.

Дайте відповіді на питання:

1. Які види мистецтва поєднуються в опері?
2. Де з'явилася опера?
3. Яку оперу вважають першим великим оперним твором?
4. Де було відкрито перший оперний театр?
5. Для чого спочатку була призначена опера?
6. Що поділяється на акти, картини, сцени, номери?
7. Частинами чого є речитативи, аріозо, арії, дуети, тріо, квартети, ансамблі?
8. Що входить до складу оперного колективу?

9. Прочитайте текст та дайте відповіді на запитання:

Симфонія

Слово «симф́онія» походить від грецької мови та означає «співзвуччя» (*συμφωνία*). Це жанр оркестрової музики, великий твір для оркестру. Класичні зразки симфонії написані для симфонічного оркестру і являють собою цикл із чотирьох частин, перша з яких пишеться в сонатній формі. Існують також симфонії для струнного, камерного, духового та інших складів оркестру, для оркестру з соло інструментом (симфонія-концерт), багато творів цього жанру, особливо серед написаних у ХХ столітті, мають будову, відмінну від класичної.

Прототипом симфонії може вважатися італійська увертюра, яка склалася при Доменіко Скарлатті в кінці ХVІІ століття. Ця форма вже тоді називалася симфонією і складалася з *allegro*, *andante* і *allegro*, що об'єднувалися в одне ціле. З іншого боку, попередницею симфонії була оркестрова сюїта, що складалася з декількох частин в простих формах і переважно в одній і тій же тональності.

Дайте відповіді на запитання:

1. Від якої мови походить слово «симф́онія»?
2. Для якого оркестру написані класичні зразки симфонії?
3. Що може вважатися прототипом симфонії?
4. Яка сюїта була попередницею симфонії?

10. Прочитайте текст та дайте відповіді на запитання:

Варіації

Слово «Варіації» в перекладі з латинської мови означає зміна, різновид чогось, відхилення.

Тема з варіаціями або варіаційний цикл – це одна з найдавніших музичних форм. В ній розкривається основна музична думка за допомогою повторів, які її змінюють.

Варіації походять від народного мистецтва. Давні інструменталісти кожний рядок пісні повторювали по-новому.

У класичній музиці, як і в народному мистецтві, варіаційний цикл також заснований на постійному повторі основної музичної думки.

Варіації можуть бути орнаментальними та характерними.

Дайте відповіді на питання:

1. Що означає «варіації» в перекладі з латинської мови?
2. Який цикл – це одна з найдавніших музичних форм?
3. Яка думка розкривається за допомогою повторів, які її змінюють?
4. Від якого мистецтва походять варіації?
5. Як давні інструменталісти повторювали кожний рядок пісні?
6. На чому заснований варіаційний цикл у класичній музиці?
7. Які можуть бути варіації?

11. Прочитайте текст та дайте відповіді на запитання:

Кантата

Кантата (з італ. і лат. *cantare* –співати, нім. *Kantate*) – це великий вокально-інструментальний твір, призначений, як правило, для одного або декількох солістів, хору та оркестру. Кантати поділяються на духовні (релігійні) та світські. За характером вони бувають урочисті, ліричні, скорботні, радісні, оповідні. Кантата складається з оркестрового вступу (симфонія, прелюдія, увертюра і т. д.), арій, речитативів і хорів.

Історія кантати починається з 1-ї половини 17 століття. Спочатку термін “*Кантата*” використовувався в Італії для позначення великого вокального твору.

Італійські кантати були переважно світськими, а духовна кантата сформувалася в Німеччині.

Кантати писали і українські композитори.

Дайте відповіді на питання:

1. Як поділяються кантати?
2. Якими вони бувають за характером?
3. З чого складається кантата?
4. З якого часу починається історія кантати?
5. Якими переважно були італійські кантати?
6. Де сформувалася духовна кантата?
7. Чи писали кантати українські композитори?

12. Прочитайте текст та дайте відповіді на запитання:

Концерт як музичний жанр.

Латинське *concertare* означає змагатися. Італійське *concerto* означає згода. У музиці концертом стали називати твір, у виконанні якого беруть участь соліст і оркестр. Вони ніби змагаються один з одним: віртуозна партія соліста протиставлена барвистості звучання оркестру. Як правило, інструментальні концерти складаються з трьох частин і створюються за тим же принципом, що і сонати. Зустрічаються також концерти, що складаються з більшої кількості частин, бувають вони і одночастинні. Безліч концертів написано для рояля, скрипки, віолончелі з оркестром. Є концерти і для інших інструментів – для духових, для гітари і т. д. Ви могли почути і концерт для голосу з оркестром. Його написав український композитор Р. Глієр.

Іноді композитори пишуть концерти не для одного, а для двох або трьох соло інструментів. Тоді концерт так і називається: подвійний або потрійний. Наприклад, Л. Бетховена написав прекрасний потрійний концерт для фортепіано, скрипки, віолончелі з оркестром.

Дайте відповіді на питання:

1. Який твір стали називати концертом у музиці?
2. Зі скількох частин складаються, як правило, інструментальні концерти?
3. Для яких інструментів написано безліч концертів?
4. Хто написав концерт для голосу з оркестром?
5. Як називається концерт не для одного, а для двох або трьох соло інструментів?
6. Хто написав потрійний концерт для фортепіано, скрипки, віолончелі з оркестром?

13.Прочитайте текст та дайте відповіді на запитання:

Концерт як публічне виконання

Існує інше значення терміна концерт. Воно означає публічне виконання музичних творів. Таке виконання відбувається у спеціальному концертному залі , куди і приходить публіка. Так само називають виконання музичних творів по радіо і телебаченню, хоча передачі там часто ведуться зі студій, в яких ніякої публіки не буває. Але своє основне призначення такі концерти виконують: вони адресовані слухачу (слухачеві).

Концерти можуть бути різні: симфонічні і камерні, хорові та естрадні, сольні та змішані.

Дайте відповіді на питання:

1. Де відбуваються концерти – публічні виконання музичних творів?
2. Як називають виконання музичних творів по радіо і телебаченню?
3. Кому адресовані концерти?
4. Які можуть бути концерти?

14. Прочитайте текст та дайте відповіді на запитання:

Менует

Менует – це старовинний французький народний танець. Він з'явився у провінції Пуату, де люди танцювали в хороводі.

В середині ХУІІ століття менует стає придворним танцем. Це було за часів правління Людовіка ХІV. Менует виконувався в стриманій, галантній манері. Його танцювали королі та наближені до них особи.

Згодом менует став відомим в усіх країнах Європи. Він стає надзвичайно популярним. Музику менуетів писали багато композиторів.

Менуети стають частинами багатьох великих і складних творів.

Дайте відповіді на питання:

1. Де з'явився менует?
2. Коли менует стає придворним танцем?
3. В якій манері виконувався менует?
4. В яких країнах згодом став відомим менует?

15. Прочитайте текст та дайте відповіді на запитання:

Балада

Колись баладою називали одноголосну танцювальну пісню.

В епоху Відродження балада стає ліричним за характером твором із поліфонічним звучанням.

В Англії народну баладу виконували по черзі соло і хором. Теми балад були різні: про політичне життя, про подорожі та пригоди, про любов.

У класичному мистецтві до жанру балади звернулися німецькі поети епохи просвітництва.

Найвідомішою вокальною баладою епохи романтизму є «Лісовий цар» Ф. Шуберта.

Дайте відповіді на питання:

1. Як колись баладою називали?
2. Яким твором стає балада в епоху Відродження?
3. Як виконували народну баладу в Англії?
4. Які поети звернулися до жанру балади у класичному мистецтві?
5. Який твір є найвідомішою вокальною баладою епохи романтизму?

16. Прочитайте текст та дайте відповіді на запитання:

Вальс

Назва танцю «вальс» походить із німецької мови і має значення «кружляти» (*walzen*). Це парний танець, в якому двоє плавно кружляють. Музичний розмір вальсу – тридольний ($3/4$, $3/8$, $6/8$).

У ХУІІІ столітті вальс був народним селянським танцем південної Німеччини та Австрії. Потім він з'являється у Відні, в інших містах Європи. Танцювальні рухи і музика вальсу стають більш плавними, темп – швидшим, акцент робиться на першій (1-й) долі такту.

На початку ХІХ століття вальс стає найпопулярнішим танцем в Європі, особливо – в Австрії. Розквіт жанру вальсу пов'язаний насамперед з творчістю Й. Ланнера, Й. Штраусів (батька, а згодом його синів).

Дайте відповіді на питання:

1. З якої мови походить назва танцю «вальс»?
2. Який музичний розмір вальсу?
3. В якому столітті вальс був народним селянським танцем південної Німеччини та Австрії?
4. Де він з'являється потім?
5. Якими стають танцювальні рухи і музика вальсу?
6. З творчістю яких композиторів пов'язаний розквіт жанру вальсу?

17. Прочитайте текст та дайте відповіді на запитання:

Етюд

Французьке слово *etude* буквально означає “вивчення”.

В музиці етюдом називають спеціальні п'єси навчального характеру. В цих п'єсах відпрацьовують окремі технічні прийоми.

Етюди стали популярними з початку ХІХ століття.

Відомі не лише етюди, які мають технічні завдання. Найбільші композитори-віртуози писали їх як художні твори. Найвідомішими є етюди Н. Паганіні, Ф. Шопена, Ф. Ліста. Крім художнього завдання, в них полягала і технічна задача.

У ХХ (двадцятому) столітті жанр етюдів змінюється і розвивається у відповідності з новими стилями. З'явилися навіть оркестрові етюди.

Дайте відповіді на запитання:

1. Що буквально означає французьке слово *etude* ?
2. Які п'єси називають етюдом в музиці?
3. Що відпрацьовують в цих п'єсах?
4. Коли етюди стали популярними?
5. Як їх писали найбільші композитори-віртуози?
6. Чиї етюди є найвідомішими?
7. Яка задача в них полягала, крім художнього завдання?
8. У якому столітті жанр етюдів змінюється і розвивається у відповідності з новими стилями?

18. Прочитайте текст та дайте відповіді на запитання:

Музичні жанри

Музичні жанри – це типи музичних творів.

У народній музиці є три первинні жанри: пісня, танок та марш.

Пісня буває лірична, колискова, жартівлива, історична.

Танок поділяється на вальс, гопак, танго, полька.

Марш може бути похідний, спортивний, святковий або траурний.

Кожен з жанрів має стійкі, характерні ознаки: розмір, ритмічні групи, мелодичні звороти, фактуру.

Вальс має помірний темп. Гопак – це швидкий танок, пишеться у розмірі 2/4.

За змістовними ознаками жанри поділяються на ліричні, епічні, концертні, картинні.

Дайте відповіді на питання:

1. Що таке музичні жанри?
2. Які жанри є у народній музиці?
3. Якою буває пісня?
4. На що поділяється танок?
5. Яким може бути марш?
6. Які характерні ознаки має кожен з жанрів?
7. Який темп має вальс?
8. У якому розмірі пишеться гопак?
9. Як поділяються жанри за змістовними ознаками?

19. Прочитайте текст та дайте відповіді на запитання:

Ла Скала

Ла Скала — це оперний театр в Італії, у місті Мілан.

Будинок театру побудований у 1776—78 (тисяча сімсот сімдесят шостому - тисяча сімсот сімдесят восьмому) роках архітектором Джузеппе Пермаріні. Глядачева зала має партер і 5 (п'ять) ярусів. Перша вистава відбулася у 1778 (тисяча сімсот сімдесят восьмому) році.

З ХІХ століття Ла Скала стає міжнародним центром оперного мистецтва. Багато видатних опер були поставлені на цій сцені. Тут відбулися прем'єри опер Белліні, Верді, Пуччіні.

У театрі працювали видатні диригенти: Тосканіні, Ферарі, Сантіні. На сцені Ла Скала співали Монсеррат Кабальє, Пласідо Домінго, Лучано Паваротті, Соломія Крушельницька та інші видатні співаки.

Театральний сезон триває з грудня по червень. Восени в театрі виступають симфонічні оркестри.

Дайте відповіді на питання:

1. Яким архітектором побудований будинок театру?
2. Що відбулося у 1778 (тисяча сімсот сімдесят восьмому) році?
3. Яким центром стає Ла Скала з ХІХ століття?
4. Прем'єри опер яких композиторів тут відбулися?
5. Які видатні диригенти працювали у театрі?
6. Хто співав на сцені Ла Скала?
7. Що триває з грудня по червень?
8. Коли в театрі виступають симфонічні оркестри

20. Прочитайте текст та дайте відповіді на запитання:

Віденська державна опера

Віденська державна опера — це найбільший оперний театр в Австрії, центр музичної культури.

Театр був заснований у середині XVII століття. У 1861 - 1869 (тисяча вісімсот шістдесят першому - тисяча вісімсот шістдесят дев'ятому) роках він був побудований. Відкриття театру відбулося 25 (двадцять п'ятого) травня 1869 (тисяча вісімсот шістдесят дев'ятого) року оперою В.А. Моцарта «Дон Жуан».

На посаді директора Віденської державної опери були музиканти, режисери, адміністратори. Театр очолювали такі видатні диригенти та композитори: Густав Малер , Франц Шальк , Карл Бем , Герберт фон Караян , Лорін Маазель.

Дайте відповіді на питання:

1. Коли був заснований театр?
2. У яких роках він був побудований?
3. Коли відбулося відкриття театру?
4. На якій посаді були музиканти, режисери, адміністратори?